

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remittering av Europeiska kommissionens förslag till förordning om utveckling av moln och AI KOM (2026) 502

Fi2026/01676

Utgångspunkter och bakgrund

Den 3 juni 2026 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag till förordning om utveckling av moln och artificiell intelligens (AI). Förslaget är en av två rättsakter¹ i kommissionens så kallade tekniksuveränitetspaket och syftar till att stärka unionens konkurrenskraft och rådighet genom att utveckla dess så kallade moln- och AI-ekosystem. Ett gemensamt syfte för de båda rättsakterna i tekniksuveränitetspaketet är att stärka EU:s konkurrenskraft och teknologiska suveränitet samt autonomi. Till följd av detta innehåller rättsakterna förslag som innebär konkurrensfördelar för företag som verkar inom unionen, relativt företag från tredjeland. Mot bakgrund av syftet med förslaget fokuserar Konkurrensverket i yttrandet på sådana aspekter som påverkar konkurrensförhållanden mellan företag som är etablerade inom EU.²

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden och följer strukturen i kommissionens förslag.

Sammanfattning

- Förslaget om accelerationszoner för datacentraler kan innebära positiva spridningseffekter samtidigt som det innebär utmaningar. Konkurrensverket ställer sig frågande till varför zonerna inte föreslås kunna utformas gränsöverskridande mellan medlemsstater. Konkurrensverket

¹ Den andra rättsakten är kommissionens förslag till en förordning om halvledare 2.0.

² Oavsett om de kontrolleras från EU eller tredjeland.

anser även att fastställandet av zonerna bör föregås av analyser av konkurrensförhållandena på marknaden.

- Konkurrensverket betonar vikten av att strategiska datacentralprojekt bara utses då de kan åtgärda ett identifierat marknadsmisslyckande. Utpekandet av strategiska datacentralprojekt kan få långvariga effekter och även riskera att utestänga mer effektiva aktörer.
- Förslaget om unionsassuransnivåer kan ge upphov till ökad marknadsmakt i de fall enbart ett fåtal aktörer uppfyller kraven för en viss assuransnivå. Detta kan leda till prispåslag eller kvalitetsförsämring. Konkurrensverket anser samtidigt att bedömning av unionsassuransnivåer hade varit betungande för de enskilda upphandlande myndigheterna att göra på egen hand.
- Förslaget om *unionsmervärde* riskerar att ge upphov till svårigheter för upphandlande organisationer med att avgöra i vilka upphandlingar som regleringen ska tillämpas. Därtill riskerar förslaget att leda till svårigheter vid enskilda utvärderingar och ökade kostnader.
- Om Konkurrensverket ska utöva tillsyn över den nationella tillämpningen av förslagets upphandlingsbestämmelser behöver vissa kompletteringar göras i Konkurrensverkets tillsynsuppdrag.
- Förslaget om erfarenhets- och accelerationscentrum för AI kan innebära minskade informations- och sökkostnader vilket kan stärka inträdesmöjligheterna på marknaden. I centrumen kan det dock förekomma ett visst informationsutbyte mellan aktörer vilket riskerar att öppna upp för utbyte av information och andra diskussioner mellan aktörer som kan skada konkurrensen. För att minska denna risk bör informationen i så stor utsträckning som möjligt utbytas på aggregerad och avidentifierad nivå, samt begränsas till vad som är nödvändigt för att uppnå syftet. Särskilt känsligt är utbyte mellan konkurrenter av uppgifter om pris, produktionskapacitet, produktionsvolym, marknadsstrategi, kundrelationer och olika affärsvillkor.
- Genomförandet av de *stora utmaningarna* bör föregås av en konsekvensanalys som analyserar hur konkurrensförhållandena påverkas av de identifierade åtgärderna. Genomförandet bör harmoniseras mellan medlemsstater.

Forsknings-, utvecklings- och utbyggnadsverksamhet för moln- och AI ekosystemet (Avdelning II)

Erfarenhets- och accelerationscentrum för AI (artikel 5)

Varje medlemsstat ska enligt förslaget etablera så kallade erfarenhets- och accelerationscenter för AI (AI-centrum), det vill säga center för att främja utveckling, testning och införande av AI samt underlätta kunskapsutbyte och samarbete mellan relevanta aktörer. AI-centrumen ska även bidra till ett bredare införande av AI i både den privata och offentliga sektorn.³ Centrumen ska byggas på de befintliga europeiska digitala innovationshubbarna.

Konkurrensverket ställer sig generellt positivt till initiativ som innebär förbättrade etableringsförutsättningar för unionens företag. Förslaget om AI-centrum kan innebära minskade informations- och sökkostnader om AI-centrumen underlättar matchningen mellan organisationer och europeiska moln- och AI leverantörer, vilket kan stärka inträdet på flera marknader. Förslaget torde särskilt gynna små och medelstora aktörer, i synnerhet aktörer som inte redan har etablerade försäljningskanaler eller relevant infrastruktur. Verket ser positivt på att målet i förslaget till artikel 5.2.b) inkluderar att små och medelstora företags AI-engagemang ska stärkas. Detta kan motverka risken att vissa företag återkommande förmedlas till kunder, det vill säga motverka risken att centrumen fungerar som grindvakter.

Konkurrensverket vill uppmärksamma att det kan förekomma ett visst informationsutbyte mellan aktörer i AI-centrumen. Vissa typer av informationsutbyten kan vara konkurrenshämmande. Den typ av information som är särskilt känslig att utbyta eller samordna sig kring är uppgifter om pris (inklusive parametrar som påverkar prissättning såsom kostnader, rabatter etc.), produktionskapacitet, produktionsvolym, marknadsstrategi, kundrelationer och olika affärsvillkor. Det finns inget generellt undantag i konkurrensreglerna som möjliggör ett ökat informationsutbyte mellan företag bara för att det faciliteras av en offentligt driven organisation.

Genomförandet av moln- och AI-ledarskapsinitiativen (artikel 6)

Enligt förslaget till artikel 6.2 ska initiativens operativa mål (som anges i artikel 4) genomföras genom storskaliga sektorsövergripande satsningar som åtgärdar stora tekniska och industriella utmaningar av strategisk betydelse för unionen, de så kallade *stora utmaningarna* (eng: *grand challenges*). Enligt artikel 6.3. får initiativen ges bidrag och stöd från unionsprogram. Enligt artikel 6.1. ska medlemsstaterna och kommissionen, och där det är relevant även gemensamma företag, genomföra åtgärderna som ska åtgärda de stora utmaningarna.

³ Regeringen (Finansdepartementet), faktapromemoria 2025/26:FPM99.

Enligt Konkurrensverket är förslaget mycket omfattande och kan påverka konkurrensförhållandena på flera marknader. Eftersom genomförandet sker av kommissionen, medlemsstaterna, gemensamma företag eller andra lämpliga strukturer så blir detaljerna i implementeringen av stor betydelse. När åtgärderna för en stor utmaning har identifierats anser Konkurrensverket att dessa bör föregås av en konsekvensanalys som, bland annat, analyserar hur konkurrensförhållandena mellan företag inom unionen påverkas av åtgärderna. Detta är särskilt viktigt om bidrag eller stöd ges från något av unionsprogrammen, så som *Horizon Europe* eller *Digital Europe Programme*.

För att främja den inre marknadens funktionssätt och för att undvika snedvridna konkurrensförhållanden bör genomförandet av initiativen harmoniseras mellan medlemsstater. I annat fall kan skillnader i medlemsstaternas genomförande snedvrida konkurrensförhållandena mellan aktörer beroende på var de är etablerade.

Datacentralkapacitet (Avsnitt III)

Accelerationszoner för datacentraler (artiklar 10–13)

Kommissionen föreslår, enligt artikel 10.1, att medlemsstaterna ska utse särskilda områden till så kallade accelerationszoner. Enligt artikel 11.2 ska resurser inom accelerationszonerna fördelas och användas på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor och inte ge upphov till spekulativa reserverings- eller utestängningsmetoder som kan hindra en effektiv konkurrens eller en effektiv utveckling eller användning av dessa zoner.

Enligt artikel 12.1 och 12.2 ska medlemsstaterna utse en eller flera informationspunkter som stödjer datacentralsoperatörer i tillståndprocessen. Informationspunkterna ska enligt artikel 12.4 särskilt beakta små och medelstora företags behov och, när så är lämpligt, inrätta en särskild kommunikationskanal för vägledning och frågor om förordningens genomförande.

Konkurrensverket har principiellt inget att invända mot att medlemsstater eller EU främjar utnyttjande av positiva agglomerationseffekter⁴ i branscher där sådana effekter bedöms föreligga genom utpekande av lämpliga områden. Konkurrensverket har dock inte underlag för att bedöma om det föreligger tillräckliga sådana agglomerationseffekter mellan just datacenter.

Konkurrensverket ställer sig vidare frågande till varför accelerationsområden ska begränsas av medlemsstaternas geografiska gränser. För det första kan ytterligare eventuellt positiva agglomerationseffekter gå förlorade. För det andra kommer

⁴ Agglomerationseffekter är empiriskt väldokumenterade, och medför positiva externaliteter; jfr. t.ex. Greenstone, Hornbeck & Moretti (2010), "Identifying Agglomeration Spillovers," *Journal of Political Economy*. Vol. 118(3), s. 536–598; Ellison, Glaeser & Kerr (2010), "What Causes Industry Agglomeration?" *American Economic Review* 100(3), s. 1195–1213; och Kline & Moretti (2014), "Local Economic Development, Agglomeration Economies, and the Big Push," *Quarterly Journal of Economics* 129(1), s. 275–332.

förslaget enligt regeringens faktagpromemoria⁵ att kräva investeringar i bland annat elnät och elproduktion. Konkurrensverket har svårt att avgöra om de duplicerade investeringarna, som en accelerationszon i respektive medlemsstat medför, är motiverade eller om förslaget riskerar att leda till ineffektivt resursnyttjande eller outnyttjade skalfördelar. Vidare kan förslaget enligt faktagpromemorian leda till försämrade förutsättningar för andra etableringar, vilket verket tolkar som en risk för att konkurrensen på andra marknader, än den för datacentralstjänster, kan påverkas negativt.

Konkurrensverket tolkar det även som att förslaget innebär konkurrensfördelar för de projekt som är belägna inom accelerationszonerna i relation till projekt utanför zonerna. Den geografiska marknaden för datacentralstjänster är betydligt vidare än zonernas administrativa geografiska gränser. Det betyder att aktörer belägna inom zonerna kan komma att bli direkta konkurrenter med aktörer belägna utanför zonerna. Den geografiska avgränsningen som föreslås för zonerna kommer således att få betydelse för konkurrensförhållandena på marknaden. Konkurrensverket anser därför att fastställandet av zonerna bör föregås av analyser av konkurrensförhållandena på marknaden.

Fördelningen av accelerationszonernas resurser, som i någon mån kommer att vara begränsade, kan också anses utgöra en risk mot välfungerande konkurrens inom zonerna. Konkurrensverket välkomnar därför att resurserna inom accelerationszonerna fördelas utifrån rättvisa, skäliga och icke-diskriminerande villkor och att resurserna inte ska allokeras på ett sätt som hämmar en effektiv konkurrens.

Konkurrensverket ser också positivt på att små och medelstora företag särskilt ska uppmärksammas inför det att kontaktpunkten ska lämna administrativt stöd. Enligt förslaget ska den särskilda kommunikationskanalen, vid behov, ge små och medelstora företag vägledning vilket enligt verket torde stärka konkurrensen genom lägre inträdeshinder och leda till en mer effektiv resursallokering inom zonerna.

Slutligen anser Konkurrensverket att det förenklade och skyndsamma tillståndsförfarandet inom zonerna, som föreslås i artikel 13, kan innebära lägre inträdeshinder. En minskad administrativ börda och regulatorisk harmonisering är effektiva åtgärder som bland annat främjar marknadsinträden till följd av den direkta påverkan administrativa bördor har på företagens kostnader. Förslaget kan därför påverka konkurrensen på den inre marknaden, höja ekonomisk resiliens och reducera strategiska beroenden. Konkurrensverket ställer sig därför frågande till varför det förenklade och skyndsamma tillståndsförfarandet begränsas till accelerationszonernas geografiska yta.

⁵ Regeringen (Finansdepartementet), faktagpromemoria 2025/26:FPM99.

Strategiska datacentralprojekt (Kapitel II) (artikel 14)

Kommissionen får utse datacentralprojekt som i betydande grad bidrar till unionens digitala sektor och energisektor till så kallade strategiska datacentralprojekt givet att projekten uppfyller minst två av de fem kriterierna som anges i artikel 14.1.

Konkurrensverket anser att utpekandet av strategiska datacentralprojekt bör föregås av en analys av hur konkurrensförhållandena på marknaden kan komma att påverkas.

Generellt anser Konkurrensverket att det offentliga bör vara återhållsamt med åtgärder som innebär att vissa företag ges fördelar framför andra. Sådana inskränkningar på den fria marknaden kan få långvariga effekter och även riskera att utestänga mer effektiva aktörer. Utpekandet av strategiska datacentralprojekt, som verket förstår det, är just en sådan åtgärd eftersom dessa enligt skäl 43 bör beviljas stöd från unionens program, fonder och finansieringsinstrument. Konkurrensverket betonar därför vikten av att ett strategiskt datacentralprojekt bör åtgärda ett marknadsmisslyckande för att inte hämma eventuell befintlig konkurrens, vilket även anges i skäl 42.

Utpekandet av strategiska datacentralprojekt kan även fungera som en kvalitetsstämpel. Kvalitetsstämpeln kan förbättra projektets möjligheter till både offentlig och privat finansiering. Offentlig finansiering kan nås genom statsstöd, som anges i skäl 42, eller som fördelar vid offentliga upphandlingar.⁶ Konkurrensverket välkomnar därför målsättningen i skäl 42 att inte duplicera eller utestänga privat finansiering.

På sikt kan utpekandet av strategiska datacentralprojekt främja konkurrensförhållandena längre ner i värdekedjan om skalfördelar nås och innovation i andra marknadsled möjliggörs.

Autonomi (Avdelning IV)

Digital suveränitet och ett ramverk för unionsassuransnivåer för molntjänster (artiklar 16–31)

Kommissionen föreslår att ett gemensamt EU-ramverk ska införas med fyra unionsassuransnivåer för molntjänstleverantörer, vilka motsvarar olika nivåer av säkerhet, suveränitet och kontroll. Unionsassuransnivåerna och ramverket utgör ett riskbaserat system för att fastställa vilken typ av molntjänst som ska användas av offentliga aktörer, bland annat vid offentlig upphandling, utifrån verksamhetens behov och dess betydelse för samhällsviktiga funktioner.⁷

⁶ Fördelar vid offentliga upphandlingar kan exempelvis nås genom det föreslagna ramverket för tillitsnivåer under avsnittet om autonomi (Avdelning IV).

⁷ Regeringen (Finansdepartementet), faktagenommemoria 2025/26:FPM99.

Ramverket för unionsassuransnivåerna kan begränsa antalet leverantörer som har möjlighet att delta i offentliga upphandlingar som kräver en högre assuransnivå. På samma sätt som gäller för många typer av krav som uppställs, så måste nyttan med assuransnivåerna balanseras mot risken att enbart ett litet antal aktörer uppfyller kraven, med eventuella prispåslag eller kvalitetsförsämringar till följd.

En högre assuransnivå kan dock också bli en regulatorisk kvalitetsstämpel som kan stärka leverantörers trovärdighet och underlätta för både privat och offentlig finansiering, vilket i sådana fall innebär en konkurrensfördel för de aktörer som erhåller en högre assuransnivå.

För att minimera konkurrenssnedvridande effekter förespråkar Konkurrensverket en hög grad av harmonisering av de nationella behöriga myndigheternas erkännandeprocesser.

Genom att de nationella behöriga myndigheterna ansvarar för samtliga bedömningar av om molntjänsterna uppfyller kraven för respektive nivå, i stället för att lämna detta till respektive upphandlande myndighet, så skapas effektivitetsvinster. Konkurrensverket anser att denna bedömning skulle vara betungande för många upphandlande myndigheter att göra på egen hand.

Unionsmervärde (artikel 32)

Enligt förslaget ska upphandlande myndigheter⁸ i offentliga upphandlingsförfaranden (eng: *public procurement procedures*) som avser innovativa molntjänster och AI-system (eng: *innovative cloud computing services and AI systems*), inkludera ett tilldelningskriterium som innebär att anbudets bidrag till det europeiska moln- och AI-ekosystemet ska utvärderas.

Vad gäller artikelns tillämpningsområde vill Konkurrensverket peka på vissa otydligheter. För det första saknas en definition eller närmare förklaring av vad som avses med begreppet "innovativa molntjänster och AI-system". Det är oklart om enbart ny teknik ska anses som innovativ eller om alla former av molntjänster och AI-system ska anses som innovativa. Oavsett vad som avsetts finns en risk att begreppets otydlighet försvårar för upphandlande organisationer att avgöra när bestämmelsen ska tillämpas.

För det andra är det oklart om artikeln är tänkt att vara tillämplig vid upphandlingar enligt samtliga upphandlingsdirektiv,⁹ om den endast ska

⁸ I förslaget används begreppet "upphandlande myndigheter" (eng: *contracting authorities*) och enligt artikel 2 (22) ska med begreppet förstås upphandlande myndigheter såsom det definieras artikel 2.1.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (LOU-direktivet).

⁹ LOU-direktivet, Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (LUF-direktivet), Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (LUK-direktivet) och

tillämpas vid upphandlingar enligt LOU-direktivet eller om det är någon annan avgränsning som avsetts. Visserligen innebär begreppet "offentliga upphandlingsförfaranden" inte någon begränsning till att avse upphandlingar enligt ett visst direktiv, vilket talar för att det gäller vid alla typer av upphandlingar. Dock är begreppet upphandlande myndighet i förslaget definierat i enlighet med LOU-direktivet specifikt. Det får därmed anses oklart om förslaget exempelvis innebär att artikeln ska tillämpas av en upphandlande organisation, som uppfyller kriterierna för upphandlande myndighet i LOU-direktivet, när denna genomför en upphandling som i övrigt omfattas av LUF-direktivet.

Såvitt avser gränsdragningen mot andra upphandlingsregelverk, så noterar Konkurrensverket att det i dagsläget inte finns några uttryckliga hinder mot att i en upphandling ta med ett tilldelningskriterium motsvarande vad som framgår av förslaget. Det kan därför vara svårt att avgöra om ett tilldelningskriterium i praktiken ska anses vara ställt med stöd av den föreslagna förordningen eller om det i stället ska anses vara ställt med stöd av de befintliga upphandlingsregelverken. Eftersom artikel 32.2 i förslaget innehåller vissa särskilda bedömningsgrunder för hur tilldelningskriteriet ska utformas, får gränsdragningsproblematiken också praktiska effekter. Även om bedömningsgrunderna i 32.2 inte kan anses vara främmande för det befintliga upphandlingsregelverket, saknas alltså en motsvarande reglering i nuvarande regleringar och det framstår därför som oklart om någon skillnad i vad som krävs i sak i de olika upphandlingsregelverken är avsedd.¹⁰

I sammanhanget bör även vissa särskilda konsekvenser för de enskilda upphandlande organisationerna lyftas fram. Som framgår av förslaget kommer det att vara obligatoriskt att ha med tilldelningskriteriet "unionsmervärde" (eng: *Union added value*) när förutsättningarna för det är uppfyllda. Det bör påpekas att det från skyldigheten helt saknas någon form av säkerhetsventil eller liknande, som möjliggör för upphandlande organisationer att göra undantag från denna skyldighet.

Vidare kan införandet av tilldelningskriteriet i vissa fall förväntas leda till att den enskilda upphandlande organisationen, bland de anbud som inkommit i en upphandling, måste acceptera anbud som är dyrare än om den upphandlande organisationen själv fått välja tillämpliga tilldelningskriterier. Denna

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för bygg entreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG (LUFSDirektivet).

¹⁰ I sammanhanget kan framhållas att förslaget i denna del förefaller vara anpassat efter EU-kommissionens förslag till en ny förordning om offentlig upphandling (COM[2026] 590). Se exempelvis artikel 90 i EU-kommissionens förslag till en ny förordning som innehåller en reglering av hur begreppet "kopplade till upphandlingsföremålet" ska förstås. Samma begrepp utgör en av bedömningsgrunderna i det nu aktuella förslagets artikel 32.2.

tillkommande kostnad är dock också något som den upphandlande organisationen själv kommer att få bära.

Därtill ska även noteras att de enskilda upphandlande organisationerna, enligt förslagets artikel 32.3, ska utvärdera bland annat i vilken utsträckning "anbudsgivaren bidrar till att stärka leveranskedjan för digital teknik i unionen" och i vilken utsträckning "den innovation som krävs för att tillhandahålla tjänsten bidrar till att stärka försörjningstryggheten och utvecklingen av ett europeiskt moln- och AI ekosystem". Utan någon närmare ledning i hur en sådan utvärdering ska genomföras, riskerar denna skyldighet vålla enskilda upphandlande organisationer, som saknar särskilda sakkunskaper i ämnet, svårigheter och en tillkommande arbetsbörda.

Tillsyn

Avslutningsvis bör det även framhållas att Konkurrensverket, enligt 1 § och 3 § 2 förordning (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket, utövar tillsyn över att bestämmelserna i de fyra upphandlingslagarna efterlevs. Om Konkurrensverket ska utöva tillsyn över den nationella tillämpningen av den föreslagna förordningen behöver vissa ändringar göras i Konkurrensverkets instruktion och/eller i relevanta upphandlingslagar.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Marie Östman. Föredragande har varit ekonomen Carl Klingemann.